

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Antropoceno filosofiniai pagrindai	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): Prof. dr. Mintautas Gutauskas	VU Filosofijos fakultetas, Filosofijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė)	Pavasario semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas		
Šiuo dalyku siekiama ugdyti supratimą apie antropoceno įvykį ir dabartinius žmogaus santykius su gamta, žmogiškosios būklės ir savivokos pokyčius klimato kaitos akivaizdoje; supratimą apie šių pokyčių ištakas antropocentrizmo istorijoje, modernybėje ir vartotojiškoje kultūroje; gebėjimą identifikuoti, suprasti ir kritiškai vertinti antropoceno filosofines teorijas.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Dalyką išklause studentai - įgis žinių apie antropocentrizmo ir modernybės ištakas, antropoceno įvykį, žmogaus savivokos kaitą XXI a. filosofiniuose antropoceno kontekstuose.	Paskaitos, seminarai, žodinis pranešimas.	Egzaminas arba darbo rašymas, pranešimo vertinimas.
Gebės atpažinti ir savarankiškai analizuoti antropoceno filosofines teorijas, suprasti jų prielaidas, kritiškai vertinti jų siūlomus sprendimus.	Seminarai, paskaitos, darbo rašymas	Darbas seminaruose, egzaminas, pranešimo vertinimas.
Gebės savarankiškai analizuoti naujus antropoceno įvykį reprezentuojančius fenomenus, atpažinti žmogaus-gamtos, žmogaus-gyvūnų santykių ontologinius, etinius ir politinius aspektus.	Seminarai, darbo rašymas	Darbas seminaruose, darbo rašymas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Kas yra antropocenas? Geologinis posūkis filosofijoje. Antropoceno „įvykis“, epochos apibrėžtys, ontologiniai, etiniai ir politiniai antropoceno filosofijos matmenys. Antropoceno naratyvai.	2		2				4	4	Pasiruošti nagrinėti seminare: Bonnieuil, „The Geological Turn“, p. 17-30.
2. Antropoceno įvykio filosofinės ištakos. a. Antropocentrinio požiūrio formavimasis krikščionybėje, graikų filosofijoje ir modernybėje. Gyvybės hierarchija, žmogaus santykių su gamta ontologiniai ir etiniai aspektai.	4						4		
b. Gamtos matematizavimas ir suišteklinimas modernybėje. Gamtamokslinio pasaulėvaizdžio prielaidos ir susiformavimas, mokslinis ir techninis gamtos interpretavimo būdai, jų sąveika ir etinės pasekmės.	2		6				8	12	Husserl, <i>Crisis</i> p. 21-57, Heidegger „Pasaulėvaizdžio metas“. P. 136-168.
c. Gamtos pabaiga kaip vėlyvosios modernybės bruožas. Vėlyvosios modernybės bruožai – laiko ir erdvės išvietinimas, ateities kolonizavimas, rizikos kultūra, patirties sekvestravimas, egzistenciniai iššūkiai.	2		4				6	8	Giddens, <i>Modernybė ir asmens tapatumas</i> , p. 6-51.
3. Antropocenas kaip savivokos įvykis: žmonijos kaip geologinės jėgos ir rūšies sampratos, jų prielaidos ir motyvai. Nauji žmonijos istorijos matmenys ir jų reikšmė savivokai. Žmogaus atsakomybė ir naujo santykio su aplinka paieškos.	2						2		
4. Antropoceno naratyvai. a. Natūralistinis naratyvas: naujos laiko ir erdvės skalės, natūralistinės žmonijos kaip geologinės jėgos ir rūšies sampratos. Gerojo ir blogojo antropoceno alternatyva.	4		2				6	4	Chakrabarty, <i>The Climate of History in a Planetary Age</i> , p. 23-48.
b. Kapitaloceno naratyvas: eksploatacinio požiūrio į gamtą ir gyvūnus ištakos, kapitalizmas kaip gamtos organizavimo būdas, vartojimo kultūros atsiradimas, naujos nelygybės ir jų įveikos pasiūlymai.	2		2				4	4	J. Moore. „The Rise of Cheap Nature“, p. 78-115.
c. Post-natūralistinis naratyvas – kaip išeiti anapus gamtos ir kultūros perskyros? Naujų santykių su aplinka ir gyvūnais	2		6				8	12	Latour, <i>Facing Gaia</i> , p. 75-146, Chakrabarty, <i>The Climate of History</i>

paieška. Naujosios opozicijos - Globe vs. Gaia, <i>sustainability</i> vs. <i>habitability</i> - ir jų reikšmė naujų požiūrių formavimuisi.									<i>in a Planetary Age</i> , p. 68-92.
d. Eko-fenomenologinis naratyvas – kasdienės patirties profiliai antropoceno atmosferoje. Kasdienė patirtis ir laiko skalės, hyper-susietumas, etiniai iššūkiai kasdienei egzistencijai, ekologinis nerimas ir santykis su ateitimi.	4		2				6	4	Bacevičiūtė, „Atsakomybės infliacija“ p. 214-241.
9. Ruošimasis pranešimui								8	Semestro metu visi studentai turi padaryti bent vieną seminare nagrinėjamo teksto dalies pristatymą.
10. Savarankiškos literatūros studijos ruošimasis egzaminui								31	
Iš viso	24		24				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas arba rašto darbas	40 %		Studentai renka egzaminą arba rašto darbą. Egzaminas: Gerai orientuojasi problematikoje; gerai susipažinęs su šaltiniais, aiškiai supranta pagrindines sąvokas, tezes ir argumentaciją; dėsto sklandžiai, nuosekliai – nuo 3 iki 4 balų. Atpažįsta bendriausias problemas, supranta bendriausias tezes ir argumentaciją, dėsto gana nuosekliai – nuo 1 iki 2 balų. Rašto darbas: bus vertinamas tematikos supratimas, tinkamas autorių pasirinkimas problemai eksplikuoti, teorinių prielaidų atskleidimas, kūrybiškumas nagrinėjant šiuolaikinio pasaulio fenomenus antropoceno aspektu.
Aktyvus darbas seminaruose	30 %		Kaupiamas balas. Balo surinkimo būdas priklausys nuo kursą pasirinkusių studentų skaičiaus. Bus vertinama: išmanymo ir kompetencijos demonstravimas, kūrybiškumas nagrinėjant, aiškinantis ir sprendžiant problemas.
Pranešimas seminare	30 %		Paskirtos/pasirinktos teksto dalies pristatymas. Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes – 1 balas. Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes, pristato teksto argumentacijos plėtotę – 2 balai. Pristato pagrindines problemas, pagrindines tezes ir argumentaciją, dėsto nuosekliai, dalykiškai, formuluoja esminius klausimus – 3 balai.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Mintautas Gutauskas, Vaiva Daraškevičiūtė, Gianluca Cuzzo,	2021	<i>Gamtos transformacijos: modernybė ir antropocenas</i>		Vilnius: VU leidykla

Danutė Bacevičiūtė				
Christophe Bonneuil,	2015	„The Geological Turn. Narratives of the Anthropocene“, in Clive Hamilton, Christophe Bonneuil, Francois Gemenne, <i>The Anthropocene and the Global Environmental Crisis. Rethinking Modernity in a New Epoch.</i>		London: Routledge
Anthony Giddens	2000	<i>Modernybė ir asmens tapatumas</i>		Vilnius: Aidai
Edmund Husserl	1970	<i>The Crisis of European Sciences and Transcendental Phenomenology</i>		Evanston: Northwestern University Press
Martin Heidegger	1992	„Pasaulėvaizdžio metas“, Rinktiniai raštai		Vilnius: Mintis
Dipesh Chakrabarty	2021	<i>The Climate of History in a Planetary Age</i>		Chicago: The University of Chicago Press
Jason W. Moore		„The Rise of Cheap Nature“, <i>Anthropocene or Capitalocene? Nature, History, and the Crisis of Capitalism</i>		Oakland: Kairos PM
Bruno Latour	2017	<i>Facing Gaia. Eight Lectures on the New Climatic Regime</i>		Cambridge: Polity Press
Danutė Bacevičiūtė	2013	„Atsakomybės infliacija“	Baltos lankos, Nr. 38-39	Vilnius: Baltos lankos
Papildoma literatūra				
Mintautas Gatauskas	2021	<i>Žmogus ir gyvūnas</i>		Vilnius: VU leidykla
Martin Heidegger	1992	„Technikos klausimas“, Rinktiniai raštai		Vilnius: Mintis
Dipesh Chakrabarty	2023	<i>One Planet, Many Worlds The Climate Parallax</i>		Waltham, Massachusetts: Brandeis University Press